

til, at slige Takster allerede nu ikke ere ukendte i vor Lovgivning, idet f. Eks. Forordningen om Jordfællesskabets Ophævelse af 23de April 1781, næst at henvise de vedkommende til at forene sig med Landinspektørerne om Betalingen, satte Maksimumsbeløb for de enkelte Arbejder ved Udstykn. som ikke maatte overstiges. Takster for Landinspektører findes ogsaa i Pl. 10de November 1791 ang. Ribellation og Flobemaal, Pl. 20de September 1806, jfr. Pl. 7de Juli 1810 og Pl. 24de Juni 1817, ang. Betaling for Opmaalning og Udstykn. af Skove m. fl. St. At Landinspektørerne selv have følt Trang til saadanne Takster, fremgaar deraf, at den danske Landinspektørforening har ladet udarbejde en Række af Takster til Brug for Foreningens Medlemmer. Endnu skal henvises til, at man i Sverige har indført Takster for Landinspektører, der skulle gælde i Tilfælde, hvor Parterne ikke forud have truffet Afale. En Foranstaltning som den her sidst omtalte turde vistnok ogsaa hos os vise sig hensigtsmæssig og kunde vente fra alle Sider at blive mødt med Tilfredshed, da den, uden at gøre Staar i den tilvante Frihed til at afkordere forud om Betalingen, affærer al Strid om dennes Højde, hvor forudgaaende Overenskomst ikke maatte være truffen.

Efter disse Bemærkninger om de formelle Udstykningsregler — nogle andre mere specielle Bemærkninger fremkomme naturligt i Forbindelse med det følgende — skulle vi vende os til de reelle Udstykningsregler.

Udstykningslovgivningen — hvormed betegnes saavel Sammenlægnings- som den egentlige Udstykningslovgivning — mødes her med sociale og økonomiske Spørgsmaal af den allerstørste Betydning; det er ikke blot tekniske Vanskeligheder, det gælder om at overvinde, men hvad der her skal overvejes, er, hvad der af Lovgivningens Vej kan gøres for at tilvejebringe eller bevare den bedst mulige, o: den i social og økonomisk Henseende fordelagtigste og retfærdigste Fordeling af Jorden. Direkte kan selvfølgelig Udstykningslovgivningen ikke virke noget i denne Retning; det er her andre Faktorer, hvorover Lovgivningen som saadan ikke er Herre, der skulle gøre sig gældende. Men indirekte kan Lovgivningen virke baade ved at sætte Stranker og ved at yde Lettelser, og Spørgsmaalet rejser sig da ogsaa her om, hvor Grænsen skal sættes for Lovgivningens Indgriben, og i hvilket Omfang des Medvirken gøres behov.

Det kan ved første Øjeblik synes at frembyde sig som den naturligste Ordning at aabne Udgang til fri Omsætning af Jorden som af en anden Handelsvare, og at Lovgivningens Opgave derfor maatte blive at lette denne Omsætning og kun at omgærde den med de Baand, der nødvendigvis af Hensyn til selve Omsætningens Betyggelse, altsaa til Ejendomsforholdenes Sikring, eller af Hensyn til Statens Læb, Sikring af Skatter og Afgifter. Naar man aabner enhver Udgang til at sælge eller købe just saa meget Jord, som han i Betragtning af sine økonomiske og andre Øvner ønsker at blive af med eller at erhverve, og altsaa — med den nys nævnte Begrænsning — lader Jordens Udstykn. og Sammenlægning afhænge af Tilbud og Efterspørgsel i ethvert givet Øjeblik, vil man saa ikke herved erhverve den bedste Garanti for, at der bringes den efter Forholdene mest passende Fordeling af Jorden til Stede og det størst mulige Udbytte ud af Jorden. Saavel som for, at Arbejderklassen til enhver Tid vil kunne saa sin Dybt til selv at erhverve Jord tilfredsstillet, at de dygtigere Elementer ville kunne forøge deres Befiddelser, naar de ønske det, og at Landboistanden som Helhed vil løstes baade i moralsk og i økonomisk Henseende? Det var Betragtninger som disse, der i Begyndelsen af Aarhundredet førte til Gennemførelsen af den fuldstændige Udstykningsfrihed i Preussen, men at denne ideelle Liberalisme ikke har svaret til Forventningerne, derom foreligger der i vore Dage adskillige Vidnesbyrd baade fra de østlige Distrikter, hvor de vanskelige Arbejderforhold for Størstedelen tilskrives Vanskeligheden ved at skaffe Arbejderne Jord, og fra de vestlige og sydvestlige Dele af Riget, hvor Klagerne lyde paa, at Manglen af en Udstykn. begrænsende Lovgivning har medført en vidt dreven Deling af Ejendommene, som har været en medvirkende Årsag til den store Fattigdom (jfr. Underbilag 3, Sp. 2827). Ogsaa i England klages der over, at den store Sammenlægningsfrihed har vanskeliggjort Arbejderforholdene. Men hvad der navnlig bør fremhæves, naar Talen er om en Forandring i disse Forhold hos os, er det Brud, man herved vilde gøre med Traditionen i